

ТУРИЗЪМ

ДА УЧИШ ЗАНАЯТ

материал на Йордан Карановев

В нашето списание често говорим за образованието по различни науки.

Този път обаче по-скоро бихме определили темата на броя ни като занаят. Старите хора казват, че занаят се краде, а не се учи. Но нашият опит в сферата на образованието показва, че и то не е за пренебрегване. Да не забравяме и една друга поговорка: Умният се учи от грешките, а мъдрият от грешките на другите. Занаятът, за който говорим, е туризмът. Специалността Туризм се радва на относително константен интерес от страна на кандидат-студентите.

България все пак е страна, чиято икономика зависи силно от туристическа индустрия. Освен Черноморието, разполагаме с прекрасни планински курорти и културно-исторически забележителности. Това означава, че винаги ще има и търсене на кадри, специалисти в областта на туризма.

Какво означава „туризм“

Понятието произлиза от френската дума „tour“ и се превежда буквално като обиколка. Разбира се, днес значението се разширило много повече. Често се прави разделение между планински, морски, културен, спа-туризм и т.н. Туризм, в класическия смисъл, се нарича пътуване с цел отдих и развлечение. В контекста на тази статия ще го разглеждаме основно като стопански отрасъл, който обслужва туристическата дейност. Това обаче не означава, че туризмът няма важно значение в социален аспект, освен в икономиката.

Как се кандидатства

С две думи – стандартната процедура. Независимо дали говорим за България или чужбина, за специалност Туризм рядко има специализирани изпити или усложнени процедури за прием.

У нас повече университети приемат с резултатите от матурите по български език и литература + още една (най-често чужд език или география и икономика). Това обаче не е означава, че приемът е лесен. Напротив – фактът, че се приемат и матури прави средните балове доста високи. Затова – залягайте върху учебниците здраво в 12-ти клас. В магистърските програми се влиза по документи – на базата на успеха от бакалавърската степен.

За кандидатстване в чужбина приемът също обикновено е по-документи, но – разбира се – трябва да имате и съответните познания по чужд език. Те са доказват с езикови сертификати, които трябва да отговарят поне на ниво B2 по Общоевропейската езикова рамка, независимо за кой език става дума. Някои държави се славят с по-силно обуче-

ние по туризъм от други. Но на това ще обърнем внимание след малко.

Какво се изучава

В бакалавърски програми

Има бакалавърски програми както по специалност Туризм, така и в по-тясно специализираните Кетъринг, Хотелиерство и ресторантьорство и т.н. Кандидат-бакалаврите изучават оперативните процеси в туристическата индустрия.

Завършилите такава специалност започват кариерата си с едно стъпало над тези, които имат само средно образование. Но не трябва да имат нереалистично високи очаквания. Началото винаги е трудно и – освен ако не планирате да работите в семейния бизнес – никога не е на мениджърско ниво.

В магистърски програми

Магистърските програми определено се отличават доста от бакалавърските. Те подготвят кадрите не просто за оперативните задачи в хотел или ресторант, но и за управление на хората. С други думи – тук вече трябва да развиете и мениджърски качества. Стажовете са абсолютно задължителна част от обучението, независимо в коя държава следвате. Това ще ви даде ценни знания и поглед в кухнята (понякога буквално) в туристическите обекти.

Къде се изучава в България

Обучение на студенти по специалности на висшето образование от професио-

**ТУРИЗМЪТ В БЪЛГАРИЯ
ДЕЙСТВИТЕЛНО
ОТЧИТА ПОТРЕБНОСТ
ОТ КАДРИ, НО НЕ ЗА
РЪКОВОДНИ ПОЗИЦИИ**

нално направление Туризм се извършва в общо 14 висши училища в България. Броят на обучаваните в професио-

налното направление студенти за първия семестър на учебната 2015–2016 г. е около 6000. От тях 1643 студенти се обучават по 6 специалности за придобиване на степен „професионален бакалавър“; 3565 се обучават за „бакалавър“; а още 718 по 12 специалности за придобиване на образователно-квалификационна степен „магистър“ след придобиване на степен „бакалавър“.

Безспорният лидер по качество на обучението, според родното просветно министерство, в България е СУ „Св. Климент Охридски“. Най-старото висше училище у нас получава 57 точки в класацията на просветното. Второто място със сигурност е изненада – Университетът по хранителни технологии в Пловдив. УХТ разполага с катедра по хранене и туризъм, която предлага специалности като кетъринг, хотелиерство и т.н. Броят студенти е доста по-малък сравнение с другите, затова е нормално да имат висок среден резултат.

Водещи университети в България

Позиция	Висше училище	Град	Резултат
1	Софийски университет „Св. Климент Охридски“	София	57
2	Университет по хранителни технологии	Пловдив	49
3	Югозападен университет „Неофит Рилски“	Благоевград	47
4	Икономически университет	Варна	46
5	Международно висше бизнес училище	Ботевград	45
5	Нов български университет	София	45
6	Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“	Велико Търново	43
7	Аграрен университет	Пловдив	41
8	Висше училище по мениджмънт	Добрич, Варна, София	39
9	Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“	Пловдив, Кърджали, Смолян	36
10	Университет „Професор д-р Асен Златаров“	Бургас	35

източник: MOH

Къде се изучава в чужбина

Швейцария

Обикновено започваме с най-популярните страни – Великобритания, САЩ, Холандия... И сега ще стигнем до тях, но щом говорим за туризъм, трябва да започнем от Швейцария.

Страната е безспорен авторитет в сферата на туризма – както по отношение на образованието, така и в индустрията. Впрочем – двете неща са тясно свързани. Силна-

та туристическа индустрия има нужда от кадри и стимулира качествено образование. Трудно е да кажем кои са най-силните университети, тъй като не успяхме да открием класация, но можем спокойно да посочим няколко имена:

- Glion Institute of Higher Education
- Hotel Institute Montreux

- Les Roches International School of Hotel Management

Тези са частни (и скъпи) университети, но инвестицията се изплаща, ако проявите упорство. Сред държавните може да отличим University of St. Gallen, например.

Великобритания

Обединеното кралство всъщност е страна с доста добре развитата туристическа индустрия (ако не вярвате – спомнете си колко туристи задръстиха Острова при сватбата на Уилям и Кейт Мидълтън). Но по-важното е, че британското образование също е на много високо ниво. Да видим кои са най-престижните университети там:

- University of Surrey
- University of Strathclyde
- University of Loughborough
- University of Oxford
- University of Birmingham

Данните са от образователния портал The Complete University Guide. Прави впечатление, че

**СТАЖОВЕТЕ СА
АБСОЛЮТНО
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЧАСТ
ОТ ОБУЧЕНИЕТО,
НЕЗАВИСИМО В КОЯ
ДЪРЖАВА СЛЕДВАТЕ**

това не са обичайните запознати за челните позиции (ако изключим Оксфорд, разбира се).

САЩ

Страната на неограничените възможности е друга топ дестинация за образование в сферата на туризма. Далече е от България, да, но предимствата ѝ са безспорни - престижни университети, много възможности за стипендии, както и необятни възможности за пътуване и кариери.

- Florida International University
- George Mason University
- Drexel University
- Indiana University

МЕЖДУНАРОДНИЯТ ТУРИЗЪМ СЕ ПРОМЕНИ ДО НЕУЗНАВАЕМОСТ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 10 ГОДИНИ

Тези имена са взети от американския образователен портал The Best Schools <http://www.thebestschools.org/>. Това определено не са най-популярните университети, но именно това е хубавото на САЩ. Можете да намерите качествено образование на изненадващи места.

Холандия

Интересът към образованието в Холандия упорито нараства. От миналата година има и улеснения за финансирането на образованието. Безспорно възможностите са добри, а в страната вече се оформя и сериозна българска общност. Специалност Туризм в Холандия не е най-разпространеният избор за българските кандидати, но възможности определено има. Може да посочим някои от водещите университети:

- Breda
- Hotelschool the Hague
- University of Amsterdam

Кариерна реализация в България - очертават се краткосрочни проблеми

Данните от Рейтинговата система на висшите училища показват, че приложението на

придобитото висше образование по специалности от направление Туризм сред завършилите е най-ниско за последните пет години, в сравнение със завършилите специалности от други професионални направления.

Най-добре се реализират на трудовия пазар дипломираните се в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (близо 32% от завършилите), най-малко - каква ирония - възпитаниците на Колежа по туризъм в Благоевград (8,4%). От Икономическия университет, Варна едва 15.43% се реализират в сектора, докато в Университета „Проф. д-р Асен Златаров“ в Бургас процентът е още по-нисък - 13.98%.

Туризмът в България действително отчита потребност от кадри, но не за ръководни позиции, за което е необходимо висше образование. Затова вниманието ни е насочено към професионалните гимназии по туризъм, които могат да подготвят изпълнителски кадри за туризма, заяви през месец април образователният министър Меглена Кунева.

Кариерна реализация в чужбина - търсете нетрадиционните дестинации

Международният туризъм се промени до неузнаваемост през последните 10 години. За съжаление кризата разтреса Италия, Гърция и Испания. В същото време вълната от ислямистко насилие в Близкия изток и Северна Африка (Египет, Тунис, Йордания...) прогони голяма част от туристите. Това е тъжна констатация, но и отворена врата за развитие на други региони. България също е сред страните с потенциал за развитие.

Тепърва ще се развиват и популяризират туристически дестинации в региони като Източна Азия, Западните Балкани и дори далечна Южна Америка. Млади специалисти, с дипломи от престижни университети на Стария континент, със сигурност ще могат да си намерят добра реализация, включително на мениджърско ниво.

Мартин Христов:

„ТУРИЗМЪТ КРИЕ БЕЗБРОЙ ВЪЗМОЖНОСТИ, КОИТО СЕ РАЗВИВАТ И ЩЕ ПРОДЪЛЖАВАТ ВСЕ ПОВЕЧЕ В БЪДЕЩЕ”

интервю на Иордан Карапенчев

Представи се с няколко думи.

Казвам се Мартин Христов. Роден съм във Варна, където и завърших Първа езикова гимназия с немски език. Продължих развитието си в сферата на туризма и хотелиерството в специализирания колеж César Ritz, който е част от SEG.

Избрах кампуса в Люцерн, намиращ се в центъра на града, и в момента съм почти към края на пети семестър. Вече имам също така придобит работен опит в Швейцария, а скоро ми предстои ново предизвикателство в друга страхотна държава.

Как избра специалността, която учиш?

Избрах тази индустрия поради няколко главни причини. Глобално погледнато се забелязва значителен напредък в този отрасъл, който ще продължава и занапред в бъдещето

със сигурност. Съществуват множество възможности за кариерно развитие и предприемачество, свързани с туризма. Освен това съм повлиян и от моя баща, който дълги години е на високо ниво в този бранш. Обичам да комуникирам с хора и да създавам контакти - изключително важни предпоставки за развитие в тази индустрия. Всички тези фактори, комбинирани с желанието ми да пътувам и да опознавам нови места, бяха решаващи при избора ми.

Какво те насочи към Швейцария?

Според мен Швейцария е държава, доказала се като всеизвестен лидер в обучението на бъдещи лидери в хотелиерството и туризма. Репутацията на многобройните специализирани училища е напълно оправдана, вземайки под внимание успехите на завършилите студенти. Швейцарските традиции в тази об-

ласт датират още от времето на бащата на хотелиерството, Цезар Ритз, роден тук и чието име носи училището ми. Допълнително бях силно впечатлен от качеството на живот в тази държава и развитието ѝ в икономически план. Смяя да твърдя, че очакванията ми бяха дори надминати. Трудно е човек да не хареса Швейцария.

Защо се спря на този университет и труден ли беше кандидатстудентският процес?

Да избира SEG пред останалата конкуренция всъщност не бе трудно. Бях силно повлиян от г-н Горан Йорданов, който е техен регионален мениджър в Източна Европа и успя да ми представи отлично предимствата на училищата в групата, в които сам се убедих, идвайки тук по-късно.

По-скоро бих казал, че изборът на самия колеж беше предизвикателство. Всички четири от тях - César Ritz Colleges, Switzerland, Hotel

Institute Montreux, Swiss Hotel Management School и IHITI, School of Hotel Management and Design, дават отлични въз-

ШВЕЙЦАРИЯ Е ДЪРЖАВА, ДОКАЗАЛА СЕ КАТО ВСЕИЗВЕСТЕН ЛИДЕР В ОБУЧЕНИЕТО НА БЪДЕЩИ ЛИДЕРИ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО И ТУРИЗМА

можности, но се различават тънко помежду си в специфичната сфера на развитие.

Внимателно проучих гетайлите и мисля, че César Ritz ми пасва отлично. Допадна ми балансът между практическите занятия и теоретичните, ориентирани към самия бизнес. Освен това бях впечатлен от възможността да участвам в изготвянето на бизнес план през третата година, което е отличен шанс да се пруго-

бият полезни умения. Самият прием съдържа стандартни компоненти, като добра диплома и сертификат по английски език са основните. Трудността е относителна за всеки, предполагам, но не мисля, че изискванията са нещо повече от това, което всеки един студент в чужбина трябва да покрие задължително, за да се представя на високо ниво.

Как протича обучението и как е структурирана учебната програма?

Програмата в César Ritz съдържа 8 семестъра по 11 седмици, като първите пет при мен протичат в Люцерн, а последните три - в Бриг, малко немскоговорящо градче в южната част на страната. Цялото обучение продължава три години.

Допълнително, след втори семестър всеки ученик трябва да изкара шестмесечен стаж задължително в Швейцария и препоръчително в сферата на ресторантите, а

след пети семестър - навсякъде другаде по света по избор. Първата година е концентрирана главно върху F&B сектора, съдържайки практика в самия колеж и теория. Учениците в първи семестър трябва да се грижат за обслужването в училищния ресторант, който съдържа няколко блок-маси.

След това имат възможността да изпълняват à la carte сервиране в специална зона, упражнявайки различни компоненти като филетиране на риба, фламбе и прочие. Втората година след първия стаж съдържа само теоретични класове, свързани с администрация и други сектори от индустрията, а третата е ориентирана по-скоро върху бизнес и предприемачество.

Учениците с добър успех имат възможността да придобият втора диплома от Washington State University, като за целта се прибавят още няколко предмета.

Какви са плановете ти за развитие, след като завършиш?

Засега проучвам възможностите и се концентрирам върху предстоящите събития. Би ми се искало да се развивам в Швейцария занаягед и да работя на корпоративно ниво. След като добия достатъчно опит бих се радвал да се занимавам също с бизнес концепции и консултиране в областта на туризма. Все още ми е рано да правя големи плановете, но съм си поставил собствени цели, които ще ми помогнат да разширя още повече кръгозора си, като например да добавя поне още един или два езика към знанията си.

Какво би посъветвал младите хора, възнамеряващи да следват специалности в областта на туризма?

Бих ги посъветвал да са упорити и целеустремени. Заг лъскавата част на бизнеса стоят много труд и тежки моменти особено в началото. Макар и само след един труден, но и страховен стаж, осъзнах, че всичко се отплаща рано или късно под различна форма. Да не забравят и чуждите езици, които отварят много врати. Разбрах това още с пристигането си тук, тъй като студентите, които владеят немски или френски език, имат сериозно предимство при намирането на първи стаж в Швейцария.

СТУДЕНТИТЕ, КОИТО ВЛАДЕЯТ НЕМСКИ ИЛИ ФРЕНСКИ ЕЗИК, ИМАТ СЕРИОЗНО ПРЕДИМСТВО ПРИ НАМИРАНЕТО НА ПЪРВИ СТАЖ

Поради тази причина аз, самият, успех да бъда нает, където си бях пожелал. Освен това бих посъветвал желаещите да изучават тази сфера да мислят нестандартно. Туризмът крие безброй възможности, които се развиват и ще продължават все повече в бъдеще. Успех!